Gemeente Kerkrade

Nota van toelichting

Nummer.: 24Tl027	**Kerkrade,** 29 **april 2024**

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 24Rb031

Onderwerp

GR Stadsregio Parkstad Ontwerpbegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2028

Beslispunten

I. een positieve zienswijze af te geven op zowel de Ontwerpbegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2028;
II. kennis te nemen van de jaarrekening 2023.

Inleiding

Voor de uitvoering van gemeentelijke taken kan worden gekozen voor een publiekrechtelijke samenwerking, waarbij een zelfstandige organisatie wordt opgericht die voor verschillende samenwerkende gemeenten taken uitvoert. Deze publiekrechtelijke samenwerking is gebaseerd op een gemeenschappelijke regeling. We noemen deze zelfstandige organisatie de GR (gemeenschappelijke regeling) of Verbonden Partij. Bij het overdragen van bevoegdheden naar een publiekrechtelijke samenwerking is het gevolg dat een gemeentelijk bestuur meer op afstand staat en minder invloed kan uitoefenen dan bij taken in eigen beheer.

Een van de sturingsinstrumenten voor de raad om grip te houden op de GR-en vormt de P&C-cyclus. De gemeenteraad dient inzicht te hebben in de financiën van een Verbonden Partij om daar controle op uit te kunnen oefenen. De Verbonden Partij is verplicht het volgende te doen:

- De kadernota voor het eerstvolgende jaar moet ter kennisneming naar de raad gestuurd worden vóór 15 april. Hierin worden de beleidsmatige en financiële kaders geschetst.
- De voorlopige jaarrekening van het afgelopen jaar moet ter kennisneming naar de raad gestuurd worden vóór 15 april. In juli volgt de definitieve en vastgestelde jaarrekening. De jaarrekening van het samenwerkingsverband laat zien wat afgelopen jaar gebeurd is in financieel en beleidsmatig opzicht. De raad kan hierop geen zienswijze indienen.
- Het samenwerkingsverband moet een ontwerpbegroting aan de raden sturen, voordat deze wordt vastgesteld. De raad heeft hier de wettelijke mogelijkheid om vooraf wensen of bedenkingen kenbaar te maken door het indienen van een zienswijze. De gemeenteraad heeft geen bevoegdheid om de begroting goed te keuren. In de begroting wordt aangegeven welke activiteiten de Verbonden Partij in dat jaar gaat uitvoeren en wat de bijdrage per gemeente is.

De begroting is daarmee voor de Raad een belangrijk document om kaders te stellen. Volgens de Wet op de Gemeenschappelijke Regelingen moet de ontwerpbegroting 12 weken, voordat de begroting aan het AB wordt aangeboden, aan de gemeenteraden worden toegezonden. Gedurende deze 12 weken kunnen de raden een zienswijze indienen bij het DB. Het DB reageert voor vaststelling door het AB schriftelijk én gemotiveerd op de

ingediende zienswijzen door de raad. Het AB stelt vervolgens de begroting vast. De begroting moet binnen 2 weken na vaststelling, maar uiterlijk 15 september (voorheen 1 augustus) door de Verbonden Partij worden toegezonden aan de Gedeputeerde Staten.
De uitvoering van de activiteiten is een verantwoordelijkheid van de Verbonden Partij. Hierop kan geen zienswijze worden ingediend.

In deze nota van toelichting ligt voor de begroting van de GR Stadsregio Parkstad. Het DB van de stadsregio Parkstad heeft op 27 maart jl. ingestemd met het aanbieden van de ontwerpbegroting 2025 met de meerjarenraming 2026-2028 aan de gemeenteraden om zienswijze in te dienen. In bijlage 1 treft u aan de formele aanbieding van de stadsregio Parkstad en in bijlage 2 de ontwerpbegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2028. Tevens is ter kennisname bijgevoegd de jaarrekening 2024.
We zullen in deze nota enerzijds de strategische ontwikkelingen schetsen, die volgens de GR van invloed zijn op de uitvoering van de kerntaken door de GR. Verder zijn voor de beoordeling door de Raad van belang beleidsaanpassingen en nieuwe ontwikkelingen die een financiële impact hebben op de totale begroting. Tevens betreft dit de financiële gevolgen van CAO-wijzigingen, indexeringen en beleidswijzigingen waarover reeds besluitvorming heeft plaatsgevonden. Tot slot is van belang het Totaalbedrag van Meerjarenraming 2024 Jaarschijf 2025 en het Totaalbedrag van de begroting van de GR en de impact hiervan op onze gemeente.
Onderstaand wordt dit nader toegelicht. Op basis hiervan wordt een voorstel gedaan met betrekking tot het indienen van een zienswijze door de raad.

Doelstelling

De raad de gelegenheid te geven haar zienswijze te geven op de Ontwerpbegroting 2025 en de Meerjarenraming 2026-2028 van de Stadsregio Parkstad, zodat deze betrokken kan worden bij de definitieve besluitvorming door het AB op 3 juli as.

Argumenten

De begroting vormt de financiële vertaling van de uitvoering van de kerntaken van de stadsregio Parkstad.

De kerntaken kunnen als volgt worden samengevat:
Leidend in het functioneren van de GR Stadsregio Parkstad is de ambitie die in 2021 in de nieuwe strategische agenda is bepaald voor de periode tot 2030: de ontwikkeling van Parkstad tot een vitale en leefbare regio met een krachtig economisch, fysiek en sociaal profiel, waarbij wordt gestreefd naar een niveau van welvaart en welzijn op minimaal het gemiddelde Nederlandse niveau.
Daarbij wordt ingezet op twee pijlers:
1) Realiseren duurzaam economisch groeipotentieel door creëren van nieuw perspectief en verzilveren van kansen, ook grensoverschrijdend;
2) Realiseren van leefbare en gezonde wijken en kernen door het integreren van een sociale en fysieke aanpak op gebiedsniveau.

Om deze ambitie te realiseren wordt door het Regiobureau ingezet op:
1) Regionale beleidsontwikkeling en programmasturing op de thema's ruimte, mobiliteit, economie & toerisme, wonen & herstructurering, energie, duurzaamheid en leefbaarheid en welzijn.
2) Monitoring en instrument-ontwikkeling, zoals de evaluatie van PALET en het monitoren van het aantal vestigingen en de werkgelegenheidsontwikkeling.
3) Lobby richting Provincie, Rijk en Europese fondsen om ervoor te zorgen dat onze regionale opgaven in de beleidskaders op deze niveaus worden meegenomen. Tevens wordt ingezet op een meer structurele

ondersteuning vanuit het Rijk om het brede welvaartsniveau in Parkstad op Limburgs en Nederlands niveau te krijgen. In dit kader zijn gelden vanuit het Rijk verkregen zoals het Volkshuivestingsfonds, de Regiodeal 1.0 (€ 40 Mio) en Regiodeal 2.0 (€ 25 Mio) en Impulsaanpak winkelgebieden. Tevens willen we met de Kansenagenda in het kader van het rapport Elke Regio Telt langjarig commitment van het Rijk krijgen.

4) Deelname aan platforms, waarbinnen bestuurlijke afstemming plaatsvindt rondom centrale thema's, zoals de Agenda voor Zuid-Limburg.

Vanuit de strategische agenda werkt de stadsregio aan het vormen van een brede economische en sociaal-maatschappelijk coalitie, zodat partners in het veld nauwer worden betrokken bij de totale opgave.

In de Kadernota heeft de stadsregio in februari dit jaar strategische ontwikkelingen geschetst die van invloed zijn op de taakopdracht aan Stadsregio Parkstad Limburg in 2025

1. Het Nieuw Narratief van Parkstad Parkstad: het Nieuw Narratief gaat in op de kansen die er voor de regio liggen als gevolg van positieve economische ontwikkelingen en het groeiperspectief dat hieruit voortvloeit. Bij deze vernieuwing hoort ook een ander verhaal: "het Nieuwe Narratief van Parkstad". Dit verhaal is nodig om sturing te geven, om draagvlak te creëren en om mensen en partijen te binden. Sturing op inhoud en proces van het tot stand brengen van dit Nieuwe Narratief en het bouwen van de coalities rondom dit verhaal en het daarbij behorende uitvoeringsprogramma, zal in 2024 en 2025 veel vragen van de Parkstadorganisatie, waar de overkoepelende regie voor dit alles zal liggen.
2. "Elke Regio Telt' en de Kansenagenda:
   Parkstad vormde een van de regio's die waren onderzocht door de 3 belangrijke adviesraden van de regering binnen het kader van het rapport "Elke Regio Telt". Geconstateerd werd dat er in Nederland ongewenste verschillen in brede welvaart tussen regio's bestaan en dat die vaak worden veroorzaakt of versterkt door Rijksbeleid. Geconcludeerd werd dat het regiobeleid anders moet en geadviseerd werd om een Kansenagenda op te stellen die als basis moet dienen voor lange termijn afspraken tussen Rijk en regio. De uitwerking van de kansenagenda voor Parkstad is vooral de programmatische uitwerking van het 'Nieuwe Narratief'. Dit vormt een intensief proces.
3. De regio als schaalniveau voor overheidsdenken en doen:
   De regio wordt steeds belangrijker als schaalniveau, waar beleid maar ook de programmatische uitwerking en uitvoering, vorm krijgt. Door die ontwikkeling hebben wij als Parkstad gemeenten de afgelopen jaren in toenemende mate profijt gehad van de investering, die zij al decennia lang doen in regionale samenwerking. Het takenpakket is verder verbreed bijvoorbeeld binnen water- en klimaatadaptatie. Deze veranderingen maken de workload groter en complexer, hetgeen een groot beroep doet op organisatie- en uitvoeringskracht van betrokken partijen.
   Daar hoort ook bij afstemming op Zuid-Limburgs niveau. Er vindt een opschaling naar het Zuid-Limburgs niveau plaats binnen arbeidsmarktbeleid, wonen en ruimtelijke economie. De Zuid-Limburg agenda en Panorama Zuid-Limburg zijn daar goede voorbeelden van.
4. Fondsenwerving en Programmamanagement:
   Lobby en fondsenwerving in samenhang met de programmatische handling van subsidiestromen maken steeds meer deel uit van de werkzaamheden van de Parkstadorganisatie.
   Deze ontwikkelingen zetten in 2024 door en zullen ook in 2025 impact hebben op de werkzaamheden van de Stadsregio Parkstad.
5. Water, klimaatadaptatie en landelijk gebied.
   Het thema water is op verzoek van het Samenwerkingsverband Water Parkstad Limburg (SWPL) toegevoegd aan het takenpakket van de Stadsregio. Water en de loop ervan houdt zich niet aan bestuurlijke grenzen. Bij het plannen van ruimtelijke ontwikkelingen is het daarom belangrijk om hier, vanuit regionale samenwerking, het water- en bodemsysteem integraal bij te betrekken.
6. Energietransitie:

Het kabinet heeft voor 2023 tot en met 2030 structureel middelen aan gemeenten beschikbaar gesteld om uitvoering te kunnen geven aan energie- en klimaatbeleid. Door de regionale samenwerking kan expertise veel breder worden ingezet. Zo kan de uitvoeringskracht van gemeenten worden versterkt om doelstellingen van het Klimaatakkoord te kunnen behalen.

Op basis van bovenstaande worden de volgende uitgangspunten aangegeven op grond waarvan de begroting voor 2025 is opgesteld:

- Er is extra geld gereserveerd voor de lobby inzake de subsidieverwerving.
- Sinds 2022 zijn er weer rentebaten. 10% wordt doorgegeven aan de gemeenten. Voor 2025 worden deze baten gebruikt voor de uitbreiding van de fte's voor de administratie en verantwoording rondom de subsidiestromen.
- De financiering van het taakveld water wordt in 2025 gefinancierd via de overname van het werkbudget van de waterwerkregio.
- De uitbreiding van het werkpakket door onder meer de overname van de activiteiten van het Samenwerkingsverband Water Parkstad Limburg, de aanvullende capaciteit ter ondersteuning van de realisatie van de Parkstad Limburg Energie Transitie (PALET) alsook de uitbreiding van de formatie ten behoeve van de administratie en verantwoording rondom de toegenomen subsidiestromen. De hiermee samenhangende kosten voor 2024 en 2025 worden uit eigen middelen bekostigd. Aangegeven wordt dat deze kosten vanaf 2026 structureel via de Regiobijdrage van de gemeenten dienen te worden gefinancierd.

Op basis van de geschetste strategische ontwikkelingen wordt aangegeven dat het werkbudget voor de uitvoering van de kerntaken onder druk staat. Gesteld wordt dat dit de afgelopen jaren niet is geïndexeerd. De uitgaven zijn wel gestegen door de hoge inflatie en de uitbreiding van de kosten.

Geconcludeerd kan worden dat de bijdrage van onze gemeente voor 2025 toeneemt als gevolg van een stijging van de CAO en indexering. Dit zijn externe ontwikkelingen. Voorgesteld wordt om een positieve zienswijze af te geven.
Met betrekking tot het vraagstuk rondom het werkbudget wordt het volgende gesteld:
De strategische ontwikkelingen binnen onze regio zoals het Nieuwe Narratief en de Kansenagenda ook voor ons als gemeente van groot belang zijn. In de loop van 2024 verwachten wij meer helderheid te krijgen over de perspectieven voor 2025 en verder voor wat betreft de gemeentelijke financiën. Een vertaling hiervan in consequenties richting onze gemeenschappelijke regelingen (indicatief een taakstelling van 5-10%) volgt later dit jaar met het verzoek om voorstellen te doen hoe een dergelijke besparing in de werkzaamheden gerealiseerd kan worden. Dit uitgangspunt geven wij aan alle GR-en mee en zal ook met de verschillende deelnemende gemeenten worden opgepakt.
Voorgesteld wordt om deze aanvulling in de zienswijze op te nemen.

Kanttekeningen

Op de schaal van Zuid-Limburg is bestuurlijk afgesproken dat er, met het oog op de onduidelijkheid van het ravijnjaar voor de gemeenten,

Naar aanleiding van de wijziging van de Wgr is vanaf vorig jaar de termijn voor het indienen van eventuele zienswijzen structureel met vier weken verlengd (van acht naar twaalf weken).
Verder moet het Dagelijks Bestuur sinds vorig jaar de raden van de deelnemende gemeenten voorafgaand aan het vaststellen van de Ontwerpbegroting 2025 door het Algemeen Bestuur (voorzien op 3 juli 2024) schriftelijk en gemotiveerd in kennis dient te stellen van zijn oordeel over de ontvangen zienswijzen en de eventuele conclusies die daaraan worden verbonden.

Financiën

De ontwerpbegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 heeft het volgende effect voor de begroting van Kerkrade:

Bedragen x € 1.000

	2025	2026	2027	2028
Hogere bijdrage Kerkrade	-37	-97	-101	-101

De hogere bijdrage in 2025 is het gevolg van CAO verhoging, indexatie en het opnemen van een post onvoorzien. De verdere verhoging voor 2026 e.v. ontstaat door formatie-uitbreiding. In 2024 en 2025 bestond hiervoor tijdelijke dekking.

Communicatie

In een gezamenlijke commissievergadering op 27 mei as. zullen de financiële gevolgen van de begrotingen van de verschillende Gemeenschappelijke Regelingen inzichtelijk worden gemaakt.

Hieraan voorafgaand is onlangs in een Raadsinformatiebijeenkomst ingegaan op de uitvoering van de kerntaken van de Stadsregio Parkstad. Deze kerntaken raken meerdere beleidsterreinen, zoals wonen, toerisme, economie, sociaal-economische structuurversterking, duurzaamheid, grensoverstijgende samenwerking. Om de raad een goed inhoudelijk beeld te geven van de wijze waarop de stadsregio Parkstad haar kerntaken uitvoert is vorig jaar besloten om de raad jaarlijks breder hierover te informeren door middel van een raadsinformatiebijeenkomst voorafgaand aan de behandeling van de Ontwerpbegroting.

Burgerparticipatie

De begroting en de zienswijze van onze gemeente kunnen via de gemeentelijke kanalen door belanghebbenden worden ingezien. Dit is de participatietrede Informeren.

Uitvoering

De begroting 2025 is in de vergadering van het Dagelijks Bestuur op 28 februari behandeld. De aanbiedingsbrief is ontvangen op 27 maart 2024. De wettelijke termijn die hieruit voortvloeit is tot en met 19 juni. De jaarrekening 2024 is ter kennisname. De vaststelling van de Ontwerpbegroting 2024 door het AB vindt plaats op 3 juli as.

Gezondheid en Vitaliteit

N.v.t.